

48999 - حکم اعتکاف و دلایل مشروعیت آن

سوال

اعتکاف چه حکمی دارد؟

پاسخ مفصل

اولاً:

اعتکاف بر اساس کتاب و سنت و اجماع مشروع است.

دلیل از کتاب، این سخن الله متعال است که می فرماید:

﴿وَعَهَدْنَا إِلَىٰ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ أَنْ طَهِّرَا بَيْتِيَ لِلطَّائِفِينَ وَالْقَائِمِينَ وَالرُّكَّعِ السُّجُودِ﴾ [بقره: ۱۲۵]

(و به ابراهیم و اسماعیل فرمان دادیم که خانه‌ی مرا برای طواف کنندگان و معتکفان و رکوع و سجود کنندگان پاکیزه کنید).

و این سخن خداوند که می فرماید:

﴿وَلَا تُبَاشِرُوهُنَّ وَأَنْتُمْ عَاكِفُونَ فِي الْمَسَاجِدِ﴾ [بقره: ۱۸۷]

(و در حالی که در مساجد معتکف هستید با آنان (زنان) آمیزش نکنید).

در سنت نیز احادیث بسیاری بر مشروعیت اعتکاف موجود است از جمله حدیث عائشه . رضی الله عنها . که گفت:

«رسول الله . صلی الله علیه وسلم . دهی آخر رمضان را اعتکاف می نمود تا آنکه درگذشت، سپس همسرانش پس از وی به اعتکاف نشستند» بخاری (۲۰۲۶) و مسلم (۱۱۷۲).

از نظر اجماع نیز بسیاری از علما از جمله امام نووی و ابن قدامه و شیخ الاسلام ابن تیمیه و دیگران اجماع بر مشروعیت اعتکاف را نقل کرده‌اند. مراجعه نمایید به المجموع (۴۰۴/۶) و المغنی (۴۵۶/۴) و شرح العمدة (۷۱۱/۲).

شیخ بن باز در مجموع فتاوايشان (۴۳۷/۱۵) می گوید:

«شکی در این نیست که اعتکاف در مسجد از جمله‌ی عوامل نزدیکی به پروردگار و در رمضان بهتر از دیگر ماه‌ها است... و این عبادت در رمضان و غیر رمضان مشروع است.»

ثانیا: حکم اعتکاف.

اصل در اعتکاف این است که مستحب است و واجب نیست، مگر آنکه نذر باشد، زیرا پیامبر. صلی الله علیه وسلم. می فرماید: «هرکه نذر نموده تا اطاعت الله کند پس اطاعت الله کند، و هرکه نذر کرده تا معصیتش را مرتکب شود پس مرتکب معصیتش نشود» بخاری (۶۶۹۶).

همینطور وقتی عمر رضی الله از پیامبر. صلی الله علیه وسلم. پرسید: ای فرستاده‌ی الله، من در جاهلیت نذر کرده بودم که شبی در مسجد الحرام به اعتکاف بنشینم. پیامبر. صلی الله علیه وسلم. فرمود: «به نذرت وفا کن» (۶۶۹۷).

ابن منذر در کتابش «الاجماع» (۵۳) می گوید:

«بر این اجماع نموده اند که اعتکاف سنت است و بر مردم فرض نیست مگر آنکه شخص خودش با نذر آن را بر خود الزامی سازد که در این صورت انجامش بر وی واجب است.»

مراجعه کنید به کتاب «فقه الاعتکاف» نوشته‌ی دکتر خالد المشیقح (۳۱).